

AudioVzpomínky

Když vešlo ve známost, že píše knihu s Jiřinou Švorcovou, oslovil mě na jaře 2010 šéf hudebních vydavatelství Popron Music a Fonia Alan Piskač, zda by bylo možné připravit a vydat s paní Švorcovou cédéčko, na které by namluvila své vzpomínky.

„Kniha, kterou píše, je vedená formou rozhovoru a představuje ji především jako herečku a člověka. Nevyhýbá se sice ani politice, ale ta je v ní zmiňována jen okrajově, a pokud by paní Švorcová měla vyprávět svůj život na cédéčku, chtěl bych, aby to bylo především o ní a o herectví, politiku bych z toho úplně vynechal. Jako političku a členku ÚV KSČ ji znají všichni, ale jako herečku kromě *Ženy za pultem* ne, protože novodobá cenzura nepouští její televizní inscenace ani filmy, s výjimkou *Krále Šumavy*. Pokud byste souhlasil s jejím povídáním o mládí, studiu, divadle, televizi a filmování, tak se určitě můžeme dohodnout,“ odpověděl jsem panu Piskačovi, když jsme se setkali. „Ano, přesně takové album bych si představoval, bez toho, aby řekla slovo o politice. Chtěli bychom totiž takto trochu životopisně představovat naše přední herce a paní Švorcová by byla první, které by album v edici AudioVzpomínky vyšlo,“ řekl mi Alan Piskač. A tak jsme si plácli.

Paní Švorcovou jako vždy nezajímalo honorář, ale fakt, zda obstojí po dvaceti letech v nahrávacím studiu před mikrofonom, který byl před lety v rozhlase nebo v dabingu její velkou doménou. Připravil jsem text, který si paní Švorcová ještě doma upravila, aby jí šel »přímo do pusy«, a v červnu 2010 jsme vyrazili i ze doprovodu jejího pudlíka Filípka do



Jiřina Švorcová po letech ve studiu při natáčení dvojalba AudioVzpomínky.



Obě CD namluvila za jedno odpoledne.

fotografovi paní Švorcová, kde ztvárňovala svou nejslavnější televizní roli Anny Holubové.

Nahrávání ve studiu šlo velmi rychle. V podstatě jediný malý problém nastal v jeho polovině, kdy začalo paní Švorcové trošku kručet v břiše, čehož si okamžitě všiml režisér zvukové nahrávky, zkušený František Špergr. Po krátké přestávce, během které snědla malou čokoládu, mohla nerušeně pokračovat v namlouvání svých vzpomínek. A protože jsem se trochu více rozepsal, nakonec nevzniklo album, ale rovnou dvojalbum. Natočeno ale bylo v jednom zátahu za necelé tři hodiny. Přitom když jsem si s paní Švorcovou povídal pro naši rozhovorovou knihu Jiřina Švorcová osobně, vydržela mluvit lehce přes hodinu a potom už začínala být unavená. V nahrávacím studiu ale zvládla natočit všechno najednou, i když byla v záloze další den ještě jedna natáčecí frekvence. Jiřina Švorcová zkrátka před mikrofonem ožila a předvedla brilantní výkon, se kterým byl spokojený i pan režisér, takže se nemuselo nic opakovat ani přetáčet. Vlastně jediný, kdo byl nakonec trochu nespokojený, byla sama hlavní aktérka. Když jsem jí přinesl hotovou nahrávku k poslechu a ke schválení, měla pocit, že by druhou polovinu namluvila lépe, ale nakonec nad tím mávla rukou s tím, že to je autentické, a když se to líbí panu režisérovi, souhlasí i ona.

„Jsem ráda, že jsem mohla tuhle zkušenost absolvovat a po letech se dostat k mikrofonu. A zjistit, že si s ním ještě vím rady, že umím mluvit, dýchat a že mikrofon zůstal mým kamarádem, jakým býval před lety. Jsem vděčná těm, kteří mi umožnili tuhle práci udělat,“ říkala Jiřina Švorcová v tiskové zprávě, která před vydáním dvojalba vyšla. Svým způsobem oje-

nahrávacího studia Bystrouška. To sídlí na Náměstí 14. října v Praze 5, jen pár desítek metrů od něj se v dnes už dávno neexistující samoobsluze v roce 1976 natáčel legendární seriál Žena za pultem. „Přesně tady stála samoobsluha, támhle ve škole nás líčili a tahle socha v parku u samoobsluhy tenkrát vůbec nebyla,“ ukazovala mně i foto-

dinělé 2CD nazvané AudioVzpomínky vyšlo 6. září 2010 a kdysi populární a oblíbená herečka na něm vzpomíná na dětství, mládí a připomíná své slavné divadelní, filmové i televizní role. Nahrávka zvukových memoárů poodhaluje i její soukromý život. A po životních cestách provází Jiřina Švorcová posluchače svým nezaměnitelným hlasem a dokazuje, že je bez diskuze stále výraznou recitátorkou a herečkou. Pokud jste toto dvojalbum neslyšeli, dá se stále objednat na webu vydavatelství Popron Music. A my vám nyní nabízíme jeho přepis.

Mládí

Každý si občas hraje hru »Co by bývalo bylo, kdyby bylo to, co nebylo...«
Tak třeba:

Co by bylo, kdyby se naši nezbláznili a nešli »na hospodu«...,
kdyby táta neumřel, když mi bylo pět...,
kdyby máma vydržela v Chocni a nepřestěhovala se do Prahy...,
kdyby se byl nenašel Josef Bohuňovský, který mámě půjčil peníze
a opatřil živnostenský list, protože jinak by nás poslali šupem do domovské obce Jeníkovice...,

kdyby do naší žižkovské hospody nechodil Gustav Máca, vedoucí komparzu, a maminka mě nepustila ve čtrnácti letech statovat do vinohradského divadla...,

kdybych byla neutekla z učiteláku

a kdybych se byla vdala za svou velikánskou první lásku...

Asi bych dnes byla venkovskou učitelkou na penzi s mnoha vnoučaty a pravnoučaty, obklopená láskou vděčných žáčků i sousedů. Místo toho jsem herečka v důchodu, která musela své milované divadlo předčasně opustit.

Ale za všechno, nebo alespoň za většinu věcí, si člověk může sám. Proto nenaříkám, nestěžuji si..., ale stejně: Být Švorcovou nebylo zrovna lehké.

Tak jak to tedy opravdu bylo...?

Naše rodina pochází z venkova. Táta i máma. Všichni příbuzní taky na venkově zůstali, jen moji rodiče se po čase rozhodli hodit zemědělství za hlavu. Žili jsme v dřevěné, doškové chaloupce na okraji Hradce Králové, jmenovalo se to tam Kociánovice. Dnes už ta obec neexistuje, ustoupila novému sídlišti. Táta byl takzvaný stavozemědělec. To znamená, že v létě dřel jako sezonní dělník a v zimě neměl do čeho píchnout. Máma se starala o čtyři děti, do-

mácnost, jednu kravku a kousek pole. Život to byl zřejmě dost nutný, a tak se naši pustili do podnikání: najali si v Chocni hospodu. Já byla mimino, takže podrobnosti znám jen z vyprávění. Patří k nim i tahle příhoda:

V Kociánovicích jsme měli sousedku – jmenovala se tuším Šprýharová, nebo tak nějak –, která moji mámu neměla zrovna dvakrát v lásce. Máma byla moc hezká ženská, a ta Šprýharka zase moc krásy nepobrala, a tak na ni žárlila. Naše rodina jí byla hromosvodem pro všechno. Když někdo někomu rozbil okno, tak u ní to byli kluci Švorcovi, když někde na zahradě zmizely ze stromu hrušky, tak je otrhali kluci Švorcovi! Sousedka nás měla zkrátka v žaludku. A to zase leželo v žaludku mé mámě – zvlášť poté, co Šprýharka zlomyslně prorokovala, že když si naši najmou hospodu, vrátí se jednou domů o žebrácké holi.

Uplynula řada let. Já jsem mezitím odešla z učitelského ústavu na konzervatoř a jako studentka herectví jsem se už v roce 1949 poprvé dostala k mikrofonu v rozhlase. Do éteru pak bylo oznámeno, že v té a té pohádce účinkovala Jiřina Švorcová. A v tu chvíli si moje máma znovu vzpomněla na naši kociánovickou sousedku: „Jestlipak to ta Šprýharka slyšela, že nejsme o žebrácké holi!“ A po mnoha dalších letech, to bratrům bylo už kolem padesáti, jsme jeli společně na pohřeb jedné tetičky do Jeníkovic, což byla domovská obec mého táty, a zastavili jsme se cestou zpátky i v Kociánovicích. Mně to tam nic neříkalo, protože jsem si z té doby nic nepamatovala, ale kluci a sestra tam na každém kroku nacházeli kus svého dětství: „Tahle hruška tady pořád stojí..., tady byla kdysi studna..., ten plot už tu není..., tamhle ten barák už zbořili...!“ Proti nám se belhá babka o holi, zastaví se, koukne na ty dva padesátileté chlapy a povídá: „Že vy jste kluci Švorcovi, co nám chodili na hrušky?“ My jsme té chuděře Šprýharové opravdu leželi v žaludku celý život.

Táta nám umřel v roce 1934. Bylo mu třicet devět let. Příčinou byla nějaká banalita, kterou by dnes určitě vyléčili – otrava krve nebo tak něco. Po jeho smrti se ukázalo, že pro mladou vdovu se čtyřmi dětmi je život na malém městě velice složitý. Nevím, jak k tomu přesně došlo, ale jednoho dne nám máma oznámila, že si vyjednala nájem hospody v Praze a že se budeme stěhovat. Stalo se. Přemístili jsme se do hlavního města. Jenomže teprve tam máma zjistila, že tátův živnostenský list pro ni v Praze neplatí a že vlastně nemá ani dostatek peněz na zaplacení nájmu. Prostě totální krach!